

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

5 Vtrum fides sit virtus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

significat fidem, quae est in existentibus extra charitatem. Et est sermo de fide una & eadem numeraliter, an ipsa & fiat de informi formata, cum Christianus penitens affectu charitatem: & de formata informis, cum existens in charitate labitur in peccatum mortale, furti, uel homicidij, manens fidelis.

In corpore eiusdem articuli, dubium occurrit circa illud dictum, Id quod pertinet ad uoluntatem, non per se pertinet ad fidem. Hoc enim contradicit doctrinae superius traditae. Subiectum namque per se ipsius fidei per se pertinet ad fidem, ita quod uariat ipsam, ut patet inductiue de omnibus per se subiectis uirtutum, & habituum: sed intellectus non absolute, sed motus a uoluntate est per se subiectum fidei, ut praedictum est. ergo id quod pertinet ad uoluntatem, scilicet ipsa motio a uoluntate, pertinet per se ad fidem, ita quod uariat ipsam uarietate corruptionis. Si enim ab intellectu auferas ly, motus a uoluntate, impossibile est, quod remaneat fides, nisi ex quoque. Rur ergo ratio litera super dicta propositione fundata.

Ad hoc dicitur, Ad uoluntatem aliquid potest pertinere dupliciter. Primo, secundum substantiam: secundo secundum perfectionem. Id quod pertinet ad uoluntatem secundum ipsius uoluntatis substantiam, est actus eius: & de hoc dictum fuit, quod per se pertinet ad subiectum fidei: & conceditur, quod uariet fidem, ut arguendo tangitur. Id uero quod pertinet ad perfectionem uoluntatis, est bonitas, laudabilitas &c. actus. Hoc enim fit per habitum charitatis in proposito. Et de hoc dicitur hic, quod non per se spectat

formis non fiat formata, nec e converso, quia ut dicitur 1. ad Corin. 13. cum uenerit quod perfectum est, euacuabitur quod ex parte est: sed fides informis imperfecta est respectu formatae. ergo adueniente fide formata, fides informis excludit, ut non sit unus habitus numero.

2. Praet. Illud quod est mortuum, non fit uiuum: sed fides informis est mortua, secundum illud Iaco. 2. Fides sine operibus mortua est: ergo fides informis non potest fieri formata.

3. Preter. Gratia Dei adueniens non habet minorem effectum in homine fidei, quam infideli: sed adueniens homini infideli, causat in eo habitum fidei: ergo etiam adueniens fidei, qui habet prius habitum fidei informis, causat in eo alium habitum fidei.

4. Preterea. Sicut Boet. dicit, Accidit alterari non possunt: sed fides est quoddam accidens. ergo non potest eadem fides quadoque esse formata, & quandoque informis.

SED CONTRA est, quod Iaco. 2. super illud, Fides sine operibus mortua est, dicitur * gl. quibus reuiuiscit. ergo fides, quae erat prius mortua, & informis, fit formata, & uiuens.

RESPON. Dicendum, quod circa hoc fuerunt diuersae opinioniones. Quidam enim dixerunt, quod alius est habitus fidei formatae, & informis: sed adueniente fide formata, tollitur fides informis. Et similiter, homine post fidem formatam peccante mortaliter, succedit alius habitus fidei informis a Deo infusus. Sed hoc non uidetur esse conueniens, quod gratia adueniens homini, aliquid Dei donum excludat: neque etiam, quod aliquod Dei donum homini infundatur propter peccatum mortale. Et ideo alii dixerunt, quod sunt quidam diuersi habitus fidei formatae, & informis: sed tamen adueniente fide formata, non tollitur habitus fidei informis, sed simul manet in eodem cum habitu fidei formatae. Sed hoc etiam esse inconueniens, quod habitus fidei informis in habente fidem formatam, remaneat otiosus. Et ideo aliter dicendum, quod idem est habitus fidei formatae, & informis. Cuius ratio est, quia habitus diuersificat secundum illud, quod per se ad habitum pertinet. Cum autem fides sit perfectio intellectus, illud per se ad fidem pertinet, quod pertinet ad intellectum. Quod autem pertinet ad uoluntatem, non per se pertinet ad fi-

dem, ita quod per hoc fidei habitus possit diuersificari. Diffinitio autem fidei formatae, & informis est secundum id quod pertinet ad uoluntatem, id est, secundum charitatem: non autem secundum illud, quod pertinet ad intellectum. Unde fides formata, & informis, non sunt diuersi habitus.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod uerbum Apostoli est intelligendum, quando imperfectio est de ratione imperfecti. Tunc non oportet, quod adueniente perfectione, imperfectio excludatur: sicut adueniente aperta uisione excluditur fides, de cuius ratione est, ut sit non apparentium: sed quando imperfectio non est de ratione rei imperfecte, tunc illud numero idem quod erat imperfectum, fit perfectum, sicut pueritia non est de ratione hominis: & ideo idem numero qui erat puer, fit uir. Informatas autem fidei non est de ratione rei perfectae, sed per accidens se habet ad ipsam ut dictum est. Unde ipsamet fides informis fit formata.

AD SECUNDUM dicendum, quod illud quod facit uitam animalis, est de ratione ipsius: quia est forma essentialis eius, scilicet anima. Et ideo mortuum fieri uiuum non potest, sed alia specie est, quod est mortuum, & quod est uiuum: sed id quod facit fidem esse formatam, uel uiuam, non est de essentialitate fidei: & ideo non est simile.

AD ILLUD dicendum, quod gratia facit fidem non solum quando fides de nouo incipit esse in homine, sed etiam quando fides durat. Dicitur enim supra, quod Deus operatur iustificationem hominis, sicut Sol semper operatur illuminationem aeris. Unde gratia non minus facit adueniens fidei, quam adueniens infidelis in utroque operatur fidem, in uno quidem confirmando & perfectendo, alio de nouo creando. Unde potest dici, quod hoc est peccatum, quod disponit subiectum, quod gratia non causat fidem in eo qui habet: sicut econtrario secundum peccatum mortale non tollit gratiam ab eo, qui eam amittit per peccatum mortale praecedens. AD ILLUD dicendum, quod per hoc quod fides formata sit informis, non mutat ipsa fides, sed mutatur subiectum fidei, quod est anima, quod quadoque quidem habet fidem sine charitate, quae autem cum charitate.

ARTICVLVS V.

Utrum fides sit uirtus.

AD QUINTUM sic proceditur. Videtur quod fides non

Gl. interlin. ibid.

infortis. Sed hoc non conuenienter dicitur, quia gratie gratia datur, quae ibi enumeratur, non sunt communes omnibus membris ecclesie. Vnde Apostolus ibi dicit. Diuisiones gratiarum sunt. Et iterum. Alii datur hoc, alii datur illud. Fides autem infortis est communis omnibus membris Ecclesie: quia infortis non est de substantia eius secundum, quod est donum gratuitum. Vnde dicendum est, quod sumitur ibi pro aliqua fidei excellentia, sicut pro constantia fidei, ut dicitur in primo sermone fidei. Fides autem ponitur fructus, secundum quod habet aliquam delectationem in suo actu ratione certitudinis. Vnde ad Galath. 5. ubi enumeratur fructus, exponitur fides, de inuisibilis certitudo.

ARTICVLVS VI.

Vnum fides sit una uirtus.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur, quod non sit una fides. Sicut enim fides est donum Dei, ut dicitur ad Ephes. 5. ita etiam sapientia, & scientia inter dona Dei computantur, ut patet Isa. 6. sed sapientia & scientia differunt per hoc, quod sapientia est de eternis, scientia uero de temporalibus, ut patet per August. 13. de Trini. cum ergo fides sit de eternis, & de quibusdam temporalibus, uidetur quod non sit una fides, sed distinguatur in partes.

¶ 2 Præterea. Confessio est actus fidei, ut supra dictum est: sed non est una, & eadem confessio fidei apud omnes. nam quod nos confitemur factum, antiqui patres confitebantur futurum, ut patet Isa. 7. Ecce Virgo concipiet. ergo non est una fides.

¶ 3 Præterea. Fides est communis omnibus fidelibus Christianis: sed unum accidens non potest esse in diuersis subiectis. ergo non potest esse una fides omnium.

SED CONTRA est, quod Apostolus dicit ad Ephes. 4. Vnus Dominus, una fides.

RESPON. Dicendum, quod fides, si sumatur pro habitu, dupliciter potest considerari. Vno modo ex parte obiecti, & sic est una fides. Obiectum enim formale fidei est ueritas prima, cui etiam inherendo credimus quæcunque sub fide continentur. Alio modo ex parte subiecti, &

sic fides diuersificatur secundum quod est diuersorum. Manifestum est autem, quod fides, sicut & quilibet alius habitus, sicut formalis ratio obiecti habet peculiaritatem, sed ex subiecto indiuertitur, & ideo si fides sumatur pro habitu quo credimus, sic fides est una species, & differens numero in diuersis. Si uero sumatur pro eo quod creditur, sic etiam est una fides, quia idem est quod ab omnibus creditur: & si sunt diuersa credibilia, que communiter omnes credunt, tamen omnia reducuntur ad unum.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod temporalia que in se de proponuntur, non pertinent ad obiectum fidei, nisi in ordine ad aliquod æternum, quod est ueritas prima, sicut supra dictum est. Et ideo fides una est de temporalibus, & æternis: scilicet autem est de sapientia, & scientia, quæ considerant temporalia, & æterna secundum proprias rationes utrorumque.

AD SECVDVM Dicendum, quod illa differentia præteriti, & futuri non contingit ex aliqua diuersitate rei creditæ, sed ex diuersa habitu in credentium ad unam rem creditam, ut etiam supra habitum est.

AD TERTIVM Dicendum, quod illa ratio procedit ex diuersitate fidei secundum numerum.

ARTICVLVS VII.

Vnum fides sit prima inter uirtutes.

AD SEPTIMVM sic proceditur. Videtur, quod fides non sit prima inter uirtutes. Dicitur enim Luc. 12. in * glof. super illud. Dico uobis amicus meus, quod fortitudo est fidei fundamentum: sed fundamentum est prius eo, cuius est fundamentum. ergo fides non est prima uirtus.

¶ 2 Præterea. Quædam glossa dicit super illud * psalmum. Noli æmulari, quod spes introducta ad fidem: spes autem est uirtus quædam, ut infra dicitur. ergo fides non est prima uirtutum.

¶ 3 Præterea. Supra dictum est, quod intellectus credentis inclinatur ad assentiendum his, que sunt fidei, ex obedientia ad Deum: sed obedientia est etiam quædam uirtus. non ergo fides est prima uirtus.

¶ 4 Præterea. Fides infortis non est fundamentum: sed fides formata, sicut

Glof. in intellectu ibi.

9. dist. 29. q. 2. art. 4. q. 2. Et 4. di. 1. q. 3. art. 2. q. 3. cor. Et ultra. 1. q. 1. 12. Et Ro. 1. 12. 7. n. & loc. 6. Et secunda cor. 4.

ca. 19. tom. 9 q. 3. arti.

Super quæst. quar. articulum sextum.

In titulo artic. 6. est sermo de unitate per se, & simpliciter habitus, que est unitas speciei specialissima. Unitas. n. generica est secundum quid, & unitas numeralis est per accidens, hoc est. per aliu. 1. per subiectu. In corpore articulo dubium ex Soto